

Al wat tegen God over stond of den strijd tegen het heilige opnam, verinkt eenmaal in volslagen machteloosheid. Gevaar dat de breuke van het Paradijs zich herhalen zou, bestaat dus niet meer. De volharding der heiligen is hier uitloei van. Gelijkelijk de niet-gevalen engelen, die eenmaal Gode trouw zijn gebleven, niet weer in verzoeking kunnen komen, en alzoo eeuwiglijk Gode trouw blijven, zoo zal ook na de terugkeer van de vijanden Gods, onder de heiligen des Heeren alle gevaar, alle kans, alle mogelijkheid om nogmaals verleid te worden, zijn buitengesloten. Er zal dan in de nieuwe levensfeer waartoe we ingaan, niets meer te verzoeken, niets meer te reinigen, niets meer te heiligen zijn, en geen enkele burcht onzes Gods zal meer tegen zijn vijanden behoeven verdedigd te worden. Alle die vijanden Gods toch zullen dan verzonken zijn in den pool der zelfverloering. Het Middelaarswerk is dan geheel voltooid, en het zou niet uit te denken zijn, wat stuk van het Middelaarswerk alsdan nog te doen viel. Doch hieruit volgt in het minst niet, dat daarom de Christus alsnu ware weg te denken, of althans, dat hij op zou houden de machtige pilaar in Gods tempel te zijn. Zelfs op chirurgisch gebied doen zich hiervan voorbeelden voor. Men is thans er in geslaagd, om stukken van iemands lichaam waar verderf inkwam, weg te nemen, en er voor in de plaats gelijksortige stukken van andere lichamen in te voegen, die er dan ingroeien en de actie van het lichaam geheel herstellen. Is nu zulk een kunstige operatie gelukt, dan zegt men later niet, dat nu het ingezette stuk wel kon gemist worden. Integendeel, men voelt en overziet, dat de insetting van het eerst vreemde deel niet slechts noodig was, om het lichaam te redden, maar dat het, eenmaal in het lichaam opgenomen, er in moet blijven en de zuivere gesteldheid van het lichaam moest helpen in stand houden. En zoo is 't ook hier. De Middelaar is onzer één geworden, is van ons Lichaam 't Hoofd, en blijft dit eeuwiglijk. Het organisme blijft, wat wegvallt, is alleen het ambtelijke instituut.

Dr. A. K.

„Wat buigt ge u neder, o, mijne ziele“.

Wat buigt ge u neder, o mijne ziele, en zijt onrustig in mij? Hoop op God, want Ik zal Hem nog loven voor de verlossingen zijns aangezichts. Psalm 42: 6.

De éne maal hooren we van den Psalmist de angstige uiting: „Mijn ziel is zeer verschrompt“, en een andere maal heet 't op zijn lippen: „Mijn ziel is doorknagd van verdriet“. Het begint met den schrik, met de angstige gewaarwording, die u in uw innerlijk wezen overvalt, en als die schrik niet wijkt, en niet in 't geloof overwonnen wordt, dan gaat de ziel lijden, dan komt ze er niet meer boven op, dan vertoert ze inwendig, weet zich niet meer te verdedigen, en wordt doorknagd. Zoo raakt alle moed verloren. De ziel kan zich niet meer oprichten, veel min opheffen. Ze hangt. Ze kan niet meer. Ze buigt zich neder, en dan is er ten slotte niets dan bange onrust die u telkens overmeestert. Die geestelijke toestand nu heeft zijn wegslepend, roerendschoone uitdrukking gevonden in wat in Gods Kerk nu reeds sinds dertig eeuwig de opgekomen schare altoos weer machtig aangrijpt, en bezielt, als het onder de gewelven van het bedehuis zacht, en toch zoo treffend galmen mag:

O, Mijn ziel, wat buigt u neder, Waartoe zijt ge in mij onrust, Voed 't ons vertrouwen weder, Zoek in 't Hoogen lot u lust. Menigwerf heeft Hij u druk Doen veranderen in geluk, Hoop op God, als 't oog naar boven! Ik zal God, mijn God, nog loven.

Wat vers, door heel de schare, in Gods huis te hooren zingen, troost en heiligt. Hoevelen zijn er niet alle eeuwen door geweest, die met een bezwaard hart ter kerke opgingen, en die, als dit roerend schoone vers werd ingezet, en stil en plechtig uitgezongen, den troost van Boven in hun ziel voelden nederdalen.

O, Het zingen van dat vers heeft wonderen van vertroosting verricht.

Ook in de bange dagen, die we thans meer doorkruipen dan doorleven, leeft de gemeente aanstands weer op, zoo het dat vers is, dat van den kansel wordt opgegeven, en wat nog meer zegt, op zachten, roerenden toon van den kansel nader worden voorgelezen.

Reeds die plechtige voorlezing stemt, en doet goed, en als dan het orgel den zang zacht inzet, dan is 't of de benepen ziel, in dien zang meeglijdend, zich bij elken regel meer ontlast gevoelt, en als 't vers ten einde loopt, met een gevoel van vernieuwing den slotregel met kan zingen: „Ook ik zal God, mijn God, nog loven.“

Volgt daar dan nog een predicatie op, die met het gezongen lied in heilige harmonie, die ziel inwendig bejelen mag, dan is er ontlichting, ontspanning, vrijmaking van de ziel in Gods huis gewrocht, en thuis gekomen ziet men het elkander aan, dat de blik zich weer vrijzet tot onzen God opheft.

Het geheim van de stille werking van dit lied ligt in de onderscheiding, die er zich in uitsprekt tusschen uw ziel en uw persoon, of gelijk men wel zegt, uw ik. Want merk er op, het is niet God, die tot uiel zegt: „Wat buigt ge u neder“, en dat is niet de zielheer in Gods huis, of een u minnend vriend, die u vermanen komt, dat ge u niet uiel niet zoo moogt nederbuigen. Neen, zij zelf zijt 't die u hier toesprekt, die uw eigen ziel wakker roept, en die zelf uw eigen ziel bestraft, dat zij zich niet zoo moedeloos en geloofloos mag laten inkraken.

Op dit onderscheid tusschen uw ziel en uw diepste ik wijst de Heilige Schrift u telkens, en zoekt dan uw diepste ik in uw nieren. Er is dan van tweelei sprake, van uw hart, d. i. dan uw ziel, en van uw nieren. Zoo heet het: Ik, de Heere doorgrond niet alleen het hart, maar proef ook de nieren. Het is God, „die de nieren en het hart ziet.“ Bij Job hooren we de bittere klacht, dat niet alleen zijn hart verward is, maar dat ook „zijn nieren doorsple-

ten“ zijn. En als er angst is in 't herouwen, smeekt de zanger: „Toets mijn hart, maar ook mijn nieren.“ Althans die twee. Ons hart, onze ziel, is dan die meer uitwendige kant van ons wezen, waarin ons zenuwleven, ons aderenweefsel, onze eerste aandoeningen en gewaarwordingen zich roeren, maar diep daaronder, als in den wortel van ons innerlijk wezen is dan onze persoon, of wilt ge ons ik, dat in onze nieren zich pleegt te verborgen, maar ook daaruit kan opkomen, den staat der ziel beoordeelen kan, en als die staat der ziel misgung, haar op kan roepen, haar toe kan spreken, haar aan kan grijpen. En zoo is 't ook hier, waar de ziel inzonk, en waar nu het hooger ik in ons, die ziel zacht en teeder bestraft komt, door dit roerend zeggen: „Wat buigt ge u neder, o mijne ziele, en wat zijt ge onrustig in mij!“

Dat innerlijke ik in de nieren is de plaats in ons wezen, waar het geloof licht ingeworfeld, en dat daarom de rechtstreeksche gemeenschap met onzen God oefent.

De ziel is de buitenkant. Uw ziel brengt u in aanraking met de buitenwereld om u heen. In uw ziel vangt ge op al wat u uit het volle leven, uit uw omgeving, uit uw lectuur, uit de herinnering toekomt. Is dit nu blijde, dan leeft uw ziel er onder op. Maar ook, is dit droef en drukkend, dan buigt het uw ziel ter neder, en verliest ge den levensmoed.

Maar heel iets anders is 't, als 't geloof dan daartegen in gaat werken. Dan waakt dit geloof uit uw nieren op. Dan wordt dit geloof door den Heiligen Geest geprikkeld, om tegen die misnoedigheid van uw ziel in te gaan. Dan werkt tegen den drukkenden invloed van de wereld op uw ziel, de heilige druk van God op uw geloof in, en alzoo schiet er dan ook in uw ziel weer heilige veerkracht. „Wat buigt ge u neder, o mijn ziele, hoop op God!“ met onmiddellijk daarop het antwoord: Ik zal Hem nog loven, want Hij is de verlossing mijns aangezichts, mijn God!

Van dat nederbuigen der ziel ontwaart ge ook nu weer zoo vaak de uitdrukking in de misnoedige trekken waarin veler ziel zich uit 't op gelaat. Het kan een nederbuigen zijn omdat te zware last u drukt; een nederbuigen, omdat uw kracht in u is uitgeput, en ge niet meer kunt; een nederbuigen omdat ontzetting u aangrijpt bij het optien tegen de macht des verdriets, die als uit de wolken op ons nederinkt. Maar altoos is het toch een nederbuigen van uw ziel, omdat ge worstelt met een macht waar ge niet tegen op kunt, met een onzekerheid die u soms vertwijfelt doet, met een vrees die knaagt aan uw levensvreugd, en met een angst voor wat de toekomst ook over u ghehangen kan.

Nu zult ge zulke oogenblikken ook vroeger mischelen doorleefd hebben in uw persoonlijk, in uw huiselijk leven, bij een u lieven kranke die met den dood worstelde, bij een hevige verlies in zaken, dat u niet ondergang bedreigde, of bij een kwetsend verdriet u door onliefs menschen aangedaan. Maar zoals dit nederbuigen van de ziel thans vaak heele kringen aangrijpt, overkomt 't u nu voor 't eerst. Zoo demonische verstoring van alle vreugde en vrede als thans over heel ons werelddeel licht uitgesproken, heeft zelfs de oudste van jaren onder ons nimmer beleefd, en nooit en nimmer meegemaakt. Ge zoudt als in een arke willen vluchten, zoals er een zondvloed schijnt aan te golven.

Het zich nederbuigen van de ziel heeft dan vooral in het land waar de oorlog reeds uitbrak, maar toch ook in ons land, proportien aan die we vroeger nooit gekend hebben. Ge zult 't, als eens de vrede weer mag getekend worden, aan de cijfers van zelfmoord in alle landen zien, ge zult 't merken aan 't vele sterven door beroerte, ge zult 't ontwaren kunnen in den sterken aanwas der bevolking in onze krankzinnigengestichten. Het is zoo bange!

Er woelt een angst, er is een knagen aan de ziel, er is een innerlijk ontzenuwd worden, dat het leven o, zoo donker en zoo somber tinten kan.

Doet nu wat ge wilt, om die nedergeboegen van ziel het hoofd weder te doen opheffen, geef afleiding, vermaak ze door spel, of laat ze in den drank zichzelf vergeten, o, 't helpt alles allicht voor een enkel oogenblik, maar eer de avond is gedaald, buigt de misleide en misbruikte ziel zich nog dieper ter neder.

Er is maar één geestelijk mystieke kracht, die de te sterk nedergeboegen ziel weer kan opheffen, en die kracht is hoe zich realiteit opheffen van het geheel, in uw ik, uit het verborgen leven van uw nieren, om uw ziel te bestraffen, om uw ziel aan te grijpen, om uw ziel zich niet voor de somberheid van 't leed, maar weer voor God, en voor God alleen, te doen nederbuigen.

Verhelpe onze God ook u daartoe.

En dan, ge zult 't zien, weerklinkt ook van uw lippen, eer het avond is, weer de diepe, blijde geloofsuiting: Ik zal niet meer klagen, maar loven, Hem loven voor zijn verlossing, want Hij is en blijft ook mijn God.

Dr. A. K.

Amsterdam, 27 Nov. 1914.

Op de quaestie van het doctoraat gaan we thans niet verder in. Ongetwijfeld was deze zaak voor de Synode de hoofdschotel op het Synodale menu en heeft de beslissing, die de Synode daaromtrent genomen heeft, het meeste belang, omdat deze beslissing een beginsel raakte. Maar nu de Synode over deze quaestie uitspraak heeft gedaan, en wel een uitspraak waarover we ons van ganser harte verblijden, is er geen reden voor ons om na te pleiten. Roma locuta, causa finita — nu de Synode gesproken heeft, is de zaak beslist. Het was alleen noodig om tegenover min juiste voorstellingen in de pers de juiste toedracht der zaak te melden en de beteekenis van de Synodale beslissing in het rechte licht te stellen.

Wat den overigen arbeid der Synode betreft, kunnen we volstaan met kort die onderwerpen aan te stippen, die van meer algemeen belang zijn en die de richting aanwijzen, waarin ons kerkelijk leven zich beweegt. Daarbij zij in de eerste plaats de aandacht gevestigd op de Zending, die verreweg het grootste deel van den tijd in beslag heeft genomen, zoo zelfs, dat de vraag wel rijzen moest of, wanneer dit crescendo gaat, er nog wel behoorlijk tijd voor andere onderwerpen zal overblijven, althans wanneer de Synode in twee weken haar arbeid wil afdoen. Niet geheel ten onrechte is er dan ook op de Synode zelve over geldaagd, dat de arbeid te overhaast moest geschieden. Waar de leden der Synode 's morgens en

's middags de Synodale zittingen moesten bijwonen, 's avonds commissievergaderingen hadden en de rapporteurs dan nog hun nachtrust moesten opofferen om de rapporten bijtijds in gereedheid te brengen, daar werd metterdaad te veel van hun kracht geveerd. Zulk een ingespannen arbeid kan men niet twee weken lang geregeld volhouden en toch frisch genoeg van geest blijven om rapporten en voorstellen, die op de Synode worden voorgedragen, behoorlijk te volgen en de juistheid der voorgestelde conclusies te beoordeelen. Daarbij komt, dat deze rapporten slechts bij hooge uitzondering gedrukt en voor de behandeling aan de leden der Synode worden ter hand gesteld, zoodat in verreweg de meeste gevallen volstaan moet worden met naar de voorlezing van een rapport te luisteren, wat vooral in een groot kerkgebouw, waar de acoustiek slecht is, geen geringe bezwaren oplevert. Het gevaar is Jan ook niet denkbeeldig, dat meer dan één voorstel wordt aangenomen meer in goed vertrouwen op de wijsheid der commissie van praedijces, dan omdat de leden der Synode zelfstandig een oordeel hadden gevormd over de juistheid der voorgestelde conclusies. Nu waren er ditzelfde zeker exceptionele omstandigheden, die het gewenscht maakten, dat de Synode niet langer dan twee weken samenkwam, maar de neiging om de Synode zoo kort mogelijk te laten duren, heeft zich niet alleen op deze Synode openbaar. Het is daarom, dat er wel eens publiek op mag worden aangedrongen, dat de Synode of langeren tijd neme om rustig haar agenda af te werken, en aan de leden der Synode gelegenheid worde gegund vooraf kennis te nemen van de rapporten en conclusies, liefst over belangrijke zaken in druk, of dat men anders de bepaling wijzigt, dat de Synode alleen om de drie jaar vergadert. Een tusschentijdsche Synode, geheel aan de Zending gewijd, zou het gewone Synodale agenda belangrijk ontlasten. De Zending kon dan beter tot haar recht komen, en er zou voor de gewone Synode meer tijd overblijven om haar aandacht te geven aan die zaken, die het eigen leven der Kerken aangaan.

Gelukkig is het bezwaar, waarop we wezen, voor een deel ondervangen, doordat Zendingdeputaten een uitvoerig rapport over hun arbeid met de daarbij gevoegde voorstellen vooraf aan de leden der Synode in druk hebben doen toekomen. Dit livig rapport, dat tot een boekje in folio-formaat was uitgegleden, en den opsteller Dr. Hania alle eer aandeed, om de duidelijkheid, voorstelling, en groote nauwkeurigheid, diende wel om te doen zien, welk een uitbreiding de Zending onzer Kerken heeft gekregen en gaf een uitnemmen indruk van den ijver ook der Zendingdeputaten. Zier ingrijpende besluiten voor de Zending zijn er op de Synode echter niet genomen; hoofdzak was de vraag, die ook voor de Synode tot veel polemiek in de pers aanleiding had gegeven, of onze Kerken zich voortaan met alle kracht zouden toelagen op den Zendingarbeid in de Buitenbezittingen of tot hun Zendingsterrein op Midden-Java zich zouden beperken. Wel hebben we ook een Zendingstop in de Buitenbezittingen, doordat onze drie provincien in het Noorden Soemba, Soemba, maar hoofdzakelijk ligt ons arbeidsterrein ook op Midden-Java, waar onze Zending te arbeiden heeft te midden van een Mohamedaansche bevolking. Waar nu van meer dan een zijde door kenners van Indie getuigd werd, dat de animistische volkeren in de Buitenbezittingen vooral na de uitbreiding van ons gezag onder Gouverneur-Generaal Van Heutz geschokt waren in hun voorvaderlijke religie en wel bereid waren van godsdienst te veranderen, en tevens er op gewezen werd, dat de Mohamedaansche zendelingen gereed stonden om van deze gunstige gelegenheid gebruik te maken om deze volkeren tot den Islam te bekeeren, moest de vraag wel opkomen, of hierin geen providentiële roeping lag om den Zendingarbeid onder die volkeren met kracht ter hand te nemen, ten einde dit gevaar af te weren. Om-trent de wenschelijkheid van zulk een krachtige poging, om den Zendingarbeid ook in de Buitenbezittingen ter hand te nemen, bestond dan ook eigenlijk geen verschil, maar wel deed zich moeilijkheid voor, wanneer de vraag aan de orde kwam, hoe dit door onze Kerken geschieden kon, wanneer ze althans den arbeid op Midden-Java niet wilden inkrampen of beperken. Niet alleen toch, dat al onze Kerken reeds een Zendingsterrein hebben, maar de voorbereiding van de reeds geoccupeerde terreinen zal bij krachtige voortzetting van dezen arbeid zooveel offers aan geld en kracht kosten, dat het bijna ondoenlijk schijnt, daarnaast nog een eenigszins betekenenden misaarbeid in de Buitenbezittingen te ondernemen. De Synode heeft nu zich eenparig uitgesproken, dat ze er niet aan denkt, om ter wille van de Buitenbezittingen den arbeid op Midden-Java in te kringen of te beperken, maar over het vraagstuk, hoe de Buitenbezittingen bereid moet worden, nam ze nog geen beslissing. Alleen werd besloten, dat Dr. A. Kuiper op Azeag der Synode daarover voorstellen zou doen aan Deputaten van de Zending, en zoo zal de vrucht dezer besprekingen ongetwijfeld wezen, dat we op de volgende Synode des-aangaande wel voorstellen zullen krijgen. Van de baan is de zaak dus niet; ze blijft ahangig. Maar zoolang deze besprekingen inter parietes gevoerd worden, zal het wijs zijn zich van polemiek over deze quaestie te onthouden. Voorts valt nog te vermelden, dat de Synode op voorstel van de Kerk van Amsterdam besloten heeft, haar krachtige medewerking te verleenen om den Zendingarbeid ter hand te nemen onder de Chinezen op Midden-Java, en wat van niet minder betekenis is, dat aan

Zendingdeputaten is opgedragen, zich te bejaven om te komen tot aanstelling van een wetenschappelijk man, die op Java principieel de bestrijding op zich zal nemen van de valsche religie en tevens als taakgeleerde leiding zal geven aan de taalstudie der missionaire Dienaren.

De „Zendingen-professor“, reeds op de Synode te Middelburg geëschikt, schijnt dus op de komst te zijn. Als het nu Zendingdeputaten maar gelukt, daarvoor een geschikt man te vinden.

Een internationale organisatie der Protestantse kerken.

De heer Kuiper vraagt ons nog eens en voor 't laatz het woord, om een internationale organisatie der Protestantse Kerken te bepleiten. Hij schrijft daarover het volgende:

De Prot. Kerken, internationaal georganiseerd.

Geachte Redactie!

Volkomen stem ik het u toe, dat de „Evangelische Alliantie“ niet kan optreden als wettige vertegenwoordiger van de Protestantse Kerken, omdat ze hiertoe geen mandaat bezit, als zijnde een vereniging van privaatspersonen. Maar zou ik nu nog met de vraag toe mogen komen, of het niet wenschelijk, ja noodzakelijk is, dat de Protestantse Kerken in alle landen der aarde, op den grondslag der Apostelen en Profeten, zoodra de oorlog heeft uitgewoed en de vrede in Europa is weergekeerd (want op het oogenblik is het er geen tijd voor) zich met elkander in verbinding stellen, ten einde een internationale organisatie tusschen haar tot stand te brengen en deputaten te benoemen (gelijk de Geref. Kerken in Nederland deputaten voor de Hooge Overheid hebben), ten einde voor de algemeene belangen van het Protestantisme op te komen? Gelijk bekend is, heeft de „Evangel. Alliantie“ indertijd ook veel voor de vervolgde Protestantisten in Spanje en Rusland gedaan en verschillenden hunner uit den kerker bevrijd. Men denke slechts aan de geschiedenis van Don Manuel Matamoros in Spanje.

Ik zeg: „Op den grondslag van Apostelen en Profeten“, want veel, dat zich als Kerk aandient, is daarom nog geen Kerk. Eerste vereischte is dus, dat men toezie, dat de grondslag goed is, want niemand kan een ander fundament leggen dan hetgeen gelegd is, n.l. Jezus Christus. Doch op dat fundament wordt verschillend gebouwd: goud, zilver, kostelijke stenen, hout, lood, stoppen“. Doch hoedanig iegelijks werk is, zal het waar beproeven. Wat de verschillende Kerken op dat eenige fundament bouwen, moeten wij, als wij samen willen werken, niet veroordeelen; het louteringsproces moeten wij aan het vuur overlaten. Doch de zich samen organiserende Prot. Kerken in de verschillende landen moeten het over het fundament, n.l. Jezus Christus, eens zijn, en dat wel, naar mijn bescheiden meening, zooals het fundament omschreven is in de „Twaalf Artikelen des Chr. Geloofs“. De Apostolische Geloofsbelijdenis zou ik dus als grondslag der organisatie willen hebben, terwijl iedere Kerk natuurlijk het recht behoudt, hare belijdenis nog nader te omschrijven. De nationaliteiten zijn, door Gods bestel, historisch geworden. Wij mogen ze dus niet niksken en alteminst wegcijferen, doch ze moeten, als elk persoonlijk karakter, gereinigd en geheiligd worden. En de Kerk, die geroepen is, een licht op een kornemaat, een stad op een berg, een baken in zee te zijn, mag haar blik niet door het nationalisme laten benevelen. Zij, die geroepen is, vóór te gaan en de volkeren te wijzen op Gods Woord als een licht op het pad, moet eenzijdig partij kiezen tegen valsch internationalisme, dat alle onderscheid tusschen de volkeren wil weg nemen en met het historisch geworden niet rekent, en anderszids tegen eenzijdig nationalisme, dat de volkeren met valsche leuzen misleidt en in oorlogen wikkelt. Bij behoud van eigen vrijheid en volkomen zelfstandigheid, is het daarom gewenscht, ja noodzakelijk, dat de Prot. Kerken in de verschillende landen der aarde, op het fundament van Gods Woord, met elkander in contact komen, opdat zij niet door een vals nationalisme gedwongen worden, met valsche leuzen in te stemmen en onzuivere adviezen te geven.

Doch ook om een andere reden is een internationale organisatie der Prot. Kerken noodzakelijk. De geloovigen toch moeten acht geven op de teekenen der tijden. De Heiland heeft gezegd, dat Hij ook nog andere schapen heeft, die van dezen stal niet zijn, en die moet Hij ook toebrengen. En het zal worden (wie hadde onder eenen Herder?). En nu moet de gemeente des Heeren, als de wijze maagden in de gelijkenis, hare lampen nemen en met de lendenen omgord, den Hemelschen Bruidegom tegemoet gaan. Dat moet niet een deel der Gemeente doen, of enkele deelen, maar de gehele Gemeente, in al hare geledingen, zooals verspreid is in de verschillende deelen der aarde. Geen deel mag achter blijven, maar al de geledingen van 't Heeren Gemeente moeten zich op den weg begeven met de lendenen omgord en brandende de lampen. „Ziet de Bruidegom komt, gaat uit Hem tegemoet“. Dat woord klinkt haar voortdurend in het oor. De geheele verschijning van den Heiland was internationaal. Door het internationaal bevel van den wereld-Kaiser Augustus, dat de „ghehele wereld“ beschreven moest worden, werd de Heiland niet in Nazareth, maar in Bethlehem geboren. En het Oosten kwam naar het Westen, om Hem daar te begroeten. Bij zijn Kruisdood waren al de in dien tijd meelevende volken vertegenwoordigd. Het vonnis werd aan Hem voltrokken door vier soldaten van het heil, dat bijeen vergaderd was van de vier rinden of winden der aarde. En het opschrift zijner verschijning (tevens het handschrift onzer uitspraak), was geschreven in de drie wereld-talen: Hebreusch, Grieksch en Latijn, zijnde de eerste Polyglotte, het Evangelie, geschreven in al de werelt-talen. Een Simon van Cyrene, die uit Afrika kwam, droeg Zijn Kruis. Een Pilatus, die uit Rome kwam, schreef Zijn vonnis, en Joden als Nicodemus en Josef van Arimathea, zorgden voor een begraving, die den Rechtvaardige toekwam.

Indien U, geachte Redactie, nog even de goedheid wilt hebben uwe gedachten te zeggen over de internationale organisatie (een vrij verband) van al de Prot. Kerken in de verschillende landen der aarde op den grondslag der Apostolische geloofsbelijdenis, zult U mij en velen met mij zeer verplichten en ik zal U over dit punt niet meer lastig vallen zonder dat U dit weest.

In de hoop nog een keer Uwe gastvrijheid te

mogen gemeten, ben ik, bij voorbaat mijn dank betuigend, na heile en groete,

Uw d. w. d. n.

J. Kuiper.

Zetw. v. d. d. 3 Nov. 1914.

Het denkbeeld van den heer Kuiper is niet nieuw, maar werd, zij het ook in anderen vorm, vroeger reeds meermalen voorgestaan door degenen, die een even warm hart hebben als hij voor de eenheid der Christelijke Kerk. Metterdaad is het een zeer droef feit, dat, terwijl de Roomsche Kerk over heel de wereld zulk een machtige internationale organisatie bezit, het Protestantisme in zoovele kerken en kerkjes verbreekt is. Maar hoezeer we dit feit ook mogen betreuren, de idee zelf door den heer Kuiper en ook door anderen wel voorgestaan, schijnt ons niet niet voor realisering vatbaar. Indien als grondslag voor zulk een organisatie de Apostolische geloofsbelijdenis werd aangenomen, zou de Roomsche-Katholieke Kerk niet kunnen worden buitengesloten, evenmin als de Grieksch-orthodoxe Kerk, die beide evenzeer als wij de Apostolische Geloofsbelijdenis erkennen. En omgekeerd zijn er Protestantse Kerken, van wie kwalijk meer getuigd kan worden, dat ze nog op den bodem van ons algemeen en ongetwijfeld Apostolisch Christelijk geloof staan. Maar ook afgezien van dit formeel bezwaar zou terstond de vraag opkomen, met welk doel zulk een internationale organisatie in het leven zou moeten worden geroepen? Nuttig zou dit alleen wezen, wanneer er een Protestantisch concilie kon saamgeroepen worden, waar over gewichtige vraagstukken van de belijdenis enz. uitspraak kon worden gedaan. Maar juist op zulk een Concilie zou wel duidelijk aan het licht treden, hoe groot het verschil van inzicht onder de Kerken is, en vooral hoe met name de volkerkeren schier aan elke vastheid van belijdenis ontzien zijn. Natuurlijk wil dit daarom niet zeggen, dat niet voor een bepaald doel zekere samenwerking tusschen de Protestantse Kerken zou kunnen verkregen worden, zooals b.v. thans om bij de volkeren op vrede aan te dringen. Maar dat zou geheel wat anders wezen, dan wat de heer Kuiper wil om een vaste internationale organisatie van alle Protestantse Kerken te krijgen.

Het is een schoon ideaal, maar dat, gelijk meer idealen, voor practische verwerkelijking ons onvatbaar schijnt.

Studiefondsen.

Prof. Honig heeft in de *Bazuin* een goed middel aan de hand gedaan om de studiefondsen aan de Theologische School en aan de Vrije Universiteit, waaruit onze theologische studenten studeeren, een handje te helpen.

Ijverig penningmeester als hij zelf is voor het studiefonds van de Theologische School, merkt hij maar al te zeer, hoe door den druk der tijden de inkomsten van dit fonds achteruit zijn gegaan. Vaste collecten worden in onze Kerken voor deze beide fondsen niet gehouden; over groote kapitalen hebben ze al evenmin te beschikken, wat er inkomt, moet in hoofdzak komen van vrijwillige gaven. En dan spreekt het van zelf, dat waar de belastingen stijgen, de levensmiddelen duurder worden, de inkomsten dalen, en bovendien voor allerlei steuncomité's en welddadigheidsbetoon zooveel extra moet gegeven worden, allicht onze arme studenten de dupen der historie worden. Toch is het niet alleen het warme hart van den professor, dat voor zijn studenten opkomt, maar evenzeer de liefde voor de Kerk, die Prof. Honig naar een redmiddel in dezen nood deed omzien. Het is nu eenmaal een feit, dat de meeste studenten in de Theologie zonder financiële hulp er niet kunnen komen. Kan het studiefonds hun deze hulp niet meer bieden, dan zal menigen, die anders gaarne voor predikant zou studeeren, uit gebrek aan middelen hiervan moeten afzien. En daarin zou metterdaad een gevaar voor de Kerk schuilen. Want we komen nog altoos heel wat predikanten tekort voor onze vacante kerken, en de toevloed van nieuwe Dienaren is toch reeds niet voldoende om in deze behoefte te voorzien.

Nu merkt Prof. Honig terecht op, dat men wel in de krant om een gave kan vragen, maar dat menigen, die er een dubbeltje of kwartje voor offeren wil, zulk een bedrag toch wat luttel vindt om dit per postwissel over te zenden. Wordt er daarentegen een collecte gehouden, dan vormen deze vele kleine gaven een groot geheel, en kan de som in eens worden toegezonden aan den penningmeester. 't Is alleen jammer, dat de vele extra collecten, die reeds gehouden moeten worden voor Zending, Emeriti predikanten enz., zoodat het heel jaar in beslag nemen en er geen enkele vrije Zondag voor een nieuwe collecte meer overschiet. Prof. Honig is nu op het vernünftige plan gekomen, om de bidstonden, die in vele Kerken wekelijks gehouden worden met het oog op den nood der tijden, ook voor dit goede doel dienstbaar te maken. Bij zulk een bidstond wordt toch gecollecteerd, en waar deze collecten natuurlijk een extra-inkomst voor de Kerk zijn, kan er bij de Kerkeraden wel niet te veel bezwaar tegen bestaan om van deze collecten nu eens een voor het studiefonds van de Theologische School en een voor het studiefonds van de Vrije Universiteit af te zonderen; of wanneer dit nog te veel gevraagd is, dan houde men een collecte en deele de opbrengst broederlijk over beide fondsen. Te Kampen heeft zulk een collecte reeds honderd gulden opgebracht, en wanneer dit goede voorbeeld overal werd gevolgd, zouden beide studiefondsen een flinken steun ontvangen.

Gaarne bevelen we daarom dit denkbeeld

van Prof. dat hij kwam. E dat het a zeker nie hulp, dat School. I fondsen de die coll studiefon heer van gracht 1

De ee Benedic gelijk aan den worden s ontzetten Europa. Regeerij veel tra en dat goederen

Toch droeve g maar w kwaad, t heeft aa dezeen o schuilt d gehouden belangen toe te p de veran gevolg z zegt de l te hulp l lijke saa wijst hij Encyciel dat liet n welwillen van hen, wordt; 3 in hataijl eindelijk aardsche nagejaag de hoog als doel gesteld, i die deze dat de het leven heeft aar oorlog, n schelike gekomen

Behalv log geel ook nog tegenove Roomsche Er spree Encyciel Kerk ver geschikte zoo sch van mee en tucht zeggen, zijne me verschille woorden letsel ka tegen o elkander dat men ren om e zulke b Een lede lidenis i bijnaa roeping meenden houden niets ve er naar ren ong adem de Toch nieuwe P heeft, i zich op het stre een mee Integend dan Pio Moderni kende w II Tim. gehoor niet me aangeha

Sommij medegesh menachel Gods hu ongetoofi welke var Kerk ve zóóver g geheimen mensch. begripsve wijze va monstera hetwelk heeft als dat hij oordeelin hier in deze zo is, doch in 't y

— wij ijerig t smearing terecht anders s tot verni uitroet. lieken n van de heid, of, Modernis alles, wa